

Час патрабуе

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ
І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЕЙ З СУАЧЫННІКАМІ

№ 49 (734)

Чэрвень 1963 г.

Год выдання 9-ы

Магутныя савецкія касмічныя караблі «Усход-5» і «Усход-6» рабілі віток за вітком вакол нашай планеты. Іх палёт выклікаў ва ўсіх сумленных людзей адно пачуццё — гордасць за савецкі народ і яго герояў, за каласальныя поспехі ў навуцы наогул.

А вось другое паведамленне апошніх дзён: камандаванне ваенна-паветраных сіл ЗША прыступіла да размяшчэння ў Японіі знішчальнікаў-бамбардзіроўшчыкаў «Ф-105», прызначаных для нанясення ядзернага ўдару. Гэта вестка выклікала гнеў не толькі ў японскага народа. Яна ненавісна ўсім народам зямлі, прымушае іх міжволі думаць аб ядзернай смерці.

У свеце да гэтага часу не спакойна. Працягвае свае чорныя справы рэакцыя ў Іраку, ідуць баі ў В'етнаме, усё больш робяцца нахабнымі заходнегерманскія рэваншысты, якія рвуцца да атамнага курна... Вось чаму ва ўсіх кутках планеты усё часцей раздаюцца галасы розуму, якія патрабуюць зрабіць цэлыя раёны зямнога шара зонамі, свабоднымі ад ракетна-ядзернай зброі.

Вялікі рэзананс у міжнароднай грамадскасці выклікала прапанова Савецкага ўрада аб стварэнні зоны міру ў Міжземным моры. У Італіі, Грэцыі, Турцыі, у паўночнаафрыканскіх краінах лозунг «Не-атаманай Пампеі!» набывае усё большую актуальнасць. І гэта натуральна, бо мір заўсёды быў найпершым жаданнем народаў.

Неадкладнае пытанне аб міры было ў цэнтры дыскусій удзельнікаў нарады прадстаўнікоў нацыянальных камітэтаў за балканскае супрацоўніцтва, якая праходзіла ў Бухарэсце. Пасланцы народаў Балканскага паўвострава таксама запатрабавалі ператварэння Балкан у зону міру. Такое ж патрабаванне выставілі перад ААН і ўсе дзяржавы Афрыкі. Мацнее рух за мір і ў ЗША. Са з'яўленнем ядзернай зброі і магутных ракет тэрыторыя ЗША стала ўразлівай. Акіяны для вайны цяпер не перашкода. Гэтага, мяркуючы па ўсяму, не разумеюць толькі цвердалобыя «шалёныя».

Але часы, як кажуць, мяняюцца. Нядаўна свет пазнаёміўся з тэкстам выступлення Прэзідэнта Дж. Кенедзі, якое было прысвечана раду міжнародных праблем. Яно гаворыць аб тым, што ўрад ЗША вымушан павою падыходзіць да такіх важных праблем, як «халодная» і «гарачая» вайна і ўзаемаадносіны з СССР і іншымі краінамі. Свет успрыняў гэта з задавальненнем і мае рацыю чакаць, што за добрымі намерамі пачнецца спыненне ядзерных выпрабаванняў. Гэтага хочучы не толькі савецкі і амерыканскі народы, гэтага хочучы ўсе людзі зямлі, гэта — патрабаванне часу.

Савецкі Саюз лічыць (і гэта даказана практычна), што для кантролю за забаронай ядзерных выбухаў у космасе, атмасферы і пад вадай дастаткова нацыянальных сродкаў выяўлення. Аднак ЗША патрабавалі міжнароднага кантролю і інспекцыі. Ідучы насустрач гэтым пажаданням, СССР даў згоду на ўстанавленне на сваёй тэрыторыі аўтаматычных сейсмічных станцый, аб чым было сказана ў пасланні Старшыні М. С. Хрушчова Прэзідэнту Дж. Кенедзі ад 19 снежня 1962 года. Здавалася б, «гордзіць вузел» XX стагоддзя будзе рассечаны. Але ЗША зноў пайшлі назад, што сведчыць аб іншых намерах.

Аднак не лічыцца з думкай народаў у наш час ўжо ніяк нельга. Усё мацней гучаць галасы ў абарону міру, і, як вынік, ЗША і Англія вымушаны былі даць згоду на сустрэчу на высімім Узроўні ў Маскве, дзе будзе працягнута абмеркаванне праблемы забароны ядзерных выпрабаванняў.

Савецкія людзі, як і жыхары ўсёй планеты, з нецярпеннем будуць чакаць вынікаў гэтых перагавораў, і не толькі чакаць і спадзявацца на лепшае, але і працягваць сваю нястомную барацьбу ў абарону міру.

Валерый БЫКОВСКИ.

Валянціна ЦЕРАШКОВА.

Размовы М. С. Хрушчова па тэлефоне з Валянцінай Церашкавай і Валерыем Быкоўскім

19 чэрвеня ў 15 гадзін 10 мінут па маскоўскаму часу з месца прыземлення першай у свеце жанчыны-касманаўта В. Ул. Церашкавай пазванілі па тэлефоне ў Крэмль, дзе засядаў Пленум ЦК КПСС, і паведамілі, што Валянціна Церашкава знаходзіцца ля тэлефона і хацела б далажыць аб завяршэнні свайго касмічнага палёту.

Да тэлефона падышоў таварыш М. С. Хрушчоў.

Ніжэй публікуецца запіс гэтай размовы па тэлефоне.

М. С. Хрушчоў. Ало, добры дзень, Валя!

В. Ул. Церашкава. Таварыш Першы сакратар Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Старшыня Савета Міністраў, дакладваю: шматвітковы палёт завершан паспяхова. Палётнае заданне выканала поўнасцю. Прыземлілася ў зададзеным раёне, недалёка ад сяла. Траўм і ўдараў няма. Адчуваю сябе выдатна.

М. С. Хрушчоў. Вельмі рад вітаць Вас. Тут знаходзяцца таварышы Брэжнеў, Мікаян, Касыгін, Швернік — усё члены Прэзідыума Цэнтральнага Камітэта. Усе мы вельмі рады і вітаем Вас і віншваем з доблесным выкананнем свайго грамадзянскага абавязку. Сваім палётам Вы праславілі нашу Радзіму і ўзнялі на яшчэ большую вышыню савецкую жанчыну.

ВІНШАВАННІ САВЕЦКАМУ НАРОДУ

На імя М. С. Хрушчова і Л. І. Брэжнева ад дзякаўных і палітычных дзячоў многіх краін прыбываюць тэлеграмы, у якіх ёсць віншаванні нахонт паспяховага запуску і палёту на арбіце вакол Зямлі касмічных караблёў «Усход-5» і «Усход-6», пілотаў Валерыя Быкоўска і Валянцінай Церашкавай.

Цёплыя і сардэчныя віншаванні ў сувязі з гэтым падзвігам савецкіх людзей прыслалі: прэм'ер-міністр Рэспублікі Індыі Джавахарлал Неру, прэзідэнт Рэспублікі Індыі С. Радхакрышнан, прэзідэнт Сацыялістычнай Федэратыўнай Рэспублікі Югаславіі Іосіп Броз Ціта, прэзідэнт Гвінейскай Рэспублікі Секу Турэ, старшыня Прэзідыума Венгерскай Народнай Рэспублікі Іштван Добі і першы сакратар ЦК ВСРП, старшыня Венгерскага рэвалюцыйнага рабоча-сялянскага ўрада Янаш Кадар, прэзідэнт Рэспублікі Гана Кваме Нкрума і іншыя.

В. Ул. Церашкава. Дзякую, Мікіта Сяргеевіч, дзякую за цёплыя словы.

М. С. Хрушчоў. Голас жа ў Вас бадзёры, нібы прыйшлі з вечарыні.

В. Ул. Церашкава. Бачыце, вельмі цёпла мяне сустрэлі жыхары, па-руску сустрэлі хлебам-соллю, накармілі мяне добра.

М. С. Хрушчоў. Значыць, сустрэлі хлебам-соллю і накармілі ўжо?

В. Ул. Церашкава. Так, накармілі ўжо.

М. С. Хрушчоў. Ну, вось і добра.

В. Ул. Церашкава. Прыземлілася добра, паляна роўная. Адчуваю сябе выдатна.

М. С. Хрушчоў. Так што ніякіх драпін няма?

В. Ул. Церашкава. На носе толькі сіняк.

М. С. Хрушчоў. На носе сіняк усё-такі ёсць?

В. Ул. Церашкава. Ну, нічога, гэта пройдзе!

М. С. Хрушчоў. Так, гэта пройдзе! Мы вельмі рады, што ў Вас усё добра. Няхай Вас урачы паглядзяць, адпачніце. А калі Вы прыляціце ў Маскву, мы Вам, ведаеце, закоцім банкет на ўвесь свет, дастойна сустрэнем.

В. Ул. Церашкава. Дзякуй Вам вялікае ад усёй душы за Вашы клопаты. Вельмі добра я Вас у космасе чула, сувязь была добрая.

[Заканчэнне на 2-й стар.]

ТЭЛЕГРАМА ДЖ. КЕНЕДЗІ М. С. ХРУШЧОВУ

Віншую Вас і савецкі народ, гаворыцца ў тэлеграме Прэзідэнта ЗША Дж. Кенедзі М. С. Хрушчову, з выпадку паспяховага палётаў падпалкоўніка Быкоўскага і лейтэнанта Церашкавай, а таксама з выпадку іх рэкорднай працягласці. Гэтыя апошнія поспехі хвалююць фантазію ўсіх людзей. Яны цёпла вітаюцца ў нашай краіне і асабліва амерыканскім касманаўтам.

Паведамленне ТАСС

Сумесны палёт касмічнага карабля-спадарожніка «Усход-6», пілотаў першай у свеце жанчынай-касманаўтам грамадзянскай СССР Церашкавай Валянцінай Уладзіміраўнай, і касмічнага карабля-спадарожніка «Усход-5», пілотаў касманаўтам грамадзянінам СССР Быкоўскім Валерыем Фёдаравічам, паспяхова завершан.

У адпаведнасці з праграмай сумеснага палёту 19 чэрвеня 1963 года караблі «Усход-6» і «Усход-5» прыземліліся ў зададзеным раёне Савецкага Саюза.

Карабель «Усход-6» зрабіў пасадку на разліковым 49-м вітку ў 11 гадзін 20 мінут па маскоўскаму часу за 620 кіламетраў на паўночны ўсход ад горада Караганды.

Услед за гэтым на разліковым 82-м вітку ў 14 гадзін 06 мінут зрабіў пасадку карабель «Усход-5» за 540 кіламетраў на паўночны захад ад горада Караганды.

У адпаведнасці з разлікам абодва касмічныя караблі прыземліліся на адной шыраце — 53 градусаў.

У месцах прыземлення герояў-касманаўтаў сустрэлі групы забеспячэння пасадкі, сябры, урачы, журналісты і спартыўныя камісары.

Касманаўты Валянціна Уладзіміраўна Церашкава і Валерый Фёдаравіч Быкоўскі адчуваюць сябе добра.

У НУМАРЫ:

Грандыёзная касмічная эпопея завяршылася бліскучым поспехам.

Рэпартаж з раёна прыземлення караблёў-спадарожнікаў

«Усход-5» і «Усход-6».

На парадку дня Пленума ЦК КПСС — пытанні ідэалогіі.

Сустрэчы ў Аўстраліі.

Песня пра «Чайку».

ТРЫУМФАЛЬНЫ ФІНІШ КАСМІЧНАЙ ЭСКАДРЫ

П
а
в
е
д
а
м
л
е
н
е
т
а
с
с

П
а
в
е
д
а
м
л
е
н
е
т
а
с
с

СУМЕСНЫ палёт караблёў-спадарожнікаў «Усход-5» і «Усход-6» паспяхова завершаны.

Касмічны карабель «Усход-5», пілатуемы В. Ф. Быкоўскім, стартаваў 14 чэрвеня ў 15 гадзін па маскоўскаму часу і, у адпаведнасці з праграмай, пасля пяцісутачнага касмічнага палёту, 19 чэрвеня ў 14 гадзін 06 мінут зрабіў пасадку ў заданым раёне на тэрыторыі Савецкага Саюза. Карабель «Усход-5» знаходзіўся ў палёце звыш 119 гадзін, зрабіў за гэты час больш як 81 абарот вакол Зямлі і праляцеў адлегласць больш як 3 300 тысяч кіламетраў.

Касмічны карабель «Усход-6», пілатуемы першай у свеце жанчынай-касманаўтам В. Ул. Церашковай, стартаваў 16 чэрвеня ў 12 гадзін 30 мінут. У адпаведнасці з пастаўленымі задачамі запуск карабля «Усход-6» быў ажыццёўлены ў перыяд знаходжання на арбіце касмічнага карабля «Усход-5».

Згодна з праграмай сумесны палёт караблёў-спадарожнікаў працягваўся каля трох сутак і паспяхова закончыўся 19 чэрвеня. Касмічны карабель «Усход-6» зрабіў пасадку ў 11 гадзін 20 мінут у заданым раёне на тэрыторыі Савецкага Саюза. Карабель знаходзіўся ў палёце 71 гадзіну, зрабіўшы за гэты час больш як 48 абаротаў вакол Зямлі і праляцеўшы адлегласць каля 2 мільянаў кіламетраў.

У час палёту касманавты ажыццёўлялі кіраванне караблямі, кантралявалі работу бартавых сістэм, праводзілі комплекс навуковых даследаванняў і вялі назіранні зямной паверхні, воблачнага покрыва Зямлі, назіранні Сонца, Месяца і зорак. На працягу ўсяго палёту імі рэгулярна выконваліся фізіялагічныя, вестыбулярныя і псіхалагічныя пробы, праводзіліся спецыяльныя практыкаванні ва ўмовах бязважкасці.

Паміж караблямі «Усход-5» і «Усход-6» падтрымлівалася надзейная двухбаковая радыёсувязь. У ходзе палёту касманавты абменьваліся вынікамі назіранняў. Радыёсувязь касмічных караблёў была ўстойлівай.

Усе бартавыя сістэмы караблёў-спадарожнікаў «Усход-5» і «Усход-6», а таксама ўсе наземныя сродкі забеспячэння палёту функцыянавалі бездакорна. Надзейная работа тэлеметрычнай і тэлевізійнай апаратуры давала магчымасць ажыццяўляць пастаянны кантроль за станам касманавтаў і работай бартавых сістэм. Наземны вымяральна-вылічальны комплекс забяспечваў вымярэнні і свочасовую апрацоўку інфармацыі аб траекторыях палёту касмічных караблёў.

Сістэмы забеспячэння спуску і пасадкі касмічных караблёў працавалі ўзгоднена і дакладна.

Тэлеметрычныя даныя медыцынскага кантролю і візуальныя тэлевізійныя назіранні за станам здароўя касманавтаў, якія праводзіліся на працягу ўсяго часу палёту, паказалі, што касманавты В. Быкоўскі і В. Церашкова добра перанеслі вывад на арбіту, шматдзённы касмічны палёт і вяртанне на Зямлю. Пасля касмічнага палёту і прыземлення абодва касманавты адчуваюць сябе добра. Цяпер касманавты знаходзяцца на адпачынку і праходзяць медыцынскае абследаванне.

Велізарная праграма навуковых даследаванняў у космасе выканана поўнацю. Атрыманы новыя каштоўныя даныя аб уплыве розных фактараў працяглага касмічнага палёту на арганізм мужчыны і жанчыны. Праведзены расшырэнныя медыка-біялагічныя даследаванні. Атрыман вялікі фактычны матэрыял, неабходны для далейшай апрацоўкі і ўдасканалення сістэм пілатуемых касмічных караблёў.

Сумесны палёт касманавтаў таварышаў В. Церашковай і В. Быкоўскага з'яўляецца важным укладом у справу мірнага асваення касмічнай прасторы, зноў сведчыць аб высокім узроўні дасягненняў айчынай навукі і тэхнікі і аб гераізме савецкіх людзей.

ВАЛЯНЦІНА ЦЕРАШКОВА — першая ў свеце жанчына-касманавт — завяршыла сваё трыумфальнае касмічнае падарожжа вакол Зямлі.

У дакладна ўстаноўлены час касмічны карабель «Усход-6» на 49-м вітку пайшоў на зніжэнне.

— Тармазныя рухавікі карабля спрацавалі! — чуем мы даклад аператара.

У камандным пункце раёна прыземлення, дзе мы знаходзімся, стаіць адносна цішыня. Людзі ў навушніках сядзяць каля апаратуры, уважліва слухаюць сігналы. Раз-пораз чуюцца кароткія каманды людзей, якія адказваюць за сустрэчу герояў космасу. Гэтыя каманды ідуць да самалётаў і верталётаў, раскіданыя ў розных месцах раёна.

— Валя прыземлілася! — радасна крычыць аператар, знімаючы навушнікі.

— Выдатна, выдатна! — гаворыць адзін з інжынераў, якія забяспечваюць сустрэчу «Чай-

кі» і «Ястраба» на савецкай зямлі.

У раёне прыземлення адважнаю касманавткі чакалі ўрачы, журналісты, інжынеры. Усе чакаюць, калі сюды на камандны пункт прыйдзе вестка аб тым, што яна прынята на борт самалёта.

Подзвіг, пачаты тры сутак назад рускай дзяўчынай, былой ткачыхай, здзейснены! Тыя, хто

— Усё выдатна! — чуваць радасны голас. — Касманавт Церашкова — на борце самалёта. Стан яе выдатны, настрой добры...

І зноў чаканне. Стала вядома, што завяршае свой гераічны палёт вакол Зямлі другі выдатны сын нашай Радзімы — Валерый Быкоўскі.

Валерый Быкоўскі прыземліўся праз 2 гадзіны 46 мінут

КАРАБЕЛЬ ЗА КАРАБЛЁМ... Рэпартаж з раёна прыземлення

застаўся на камандным пункце, з нецярпеннем чакаюць сустрэчы з ёю — адной з паўтара мільярдаў жанчын свету, якая першай паднялася ў космас і прабыла ў калязямной прасторы больш як 70 гадзін.

І вось прыходзіць доўгачаканая вестка.

пасля Валянціны Церашковай. Самаадчуванне ў яго таксама выдатнае, настрой цудоўны.

Бясспрыкладны сумесны палёт савецкіх касмічных караблёў «Усход-5» і «Усход-6» паспяхова завершан!

А. РАМАНАЎ,
спец. кар. ТАСС.

Размовы М. С. Хрушчова па тэлефоне з Валянцінай Церашковай і Валерыем Быкоўскім

(Пачатак на 1-й стар.)

М. С. Хрушчоў. Я Вас таксама добра чуў і бачыў па тэлебачанню, што Ваш твар быў ззяючы. Гэта нас падбадзёрвала, мы бачылі, што Вы добра пераносіце палёт, знаходзіцеся ў добрай форме, як кажуць спартсмены. Вам, напэўна, трэба ісці адпачываць?

В. Ул. Церашкова. Так, дактары ўзялі мяне ў рукі, павязуць адпачываць. Яшчэ раз дзякуй Вам вялікае, Мікіта Сяргеевіч. Перадайце маё вялікае прывітанне і прывітанне ад маіх сяброў усім членам урада.

М. С. Хрушчоў. Дзякуй, мы на Пленуме аб гэтым скажам. Цяпер перапынак, а ў 4 гадзіны пачнецца пасяджэнне.

В. Ул. Церашкова. Вялікае дзякуй за віншаванне ад Пленума.

М. С. Хрушчоў. Пленум з вялікай радасцю вітаў Вас. А калі Вы прыземліліся, і мы сказалі пра гэта, удзельнікі Пленума стоячы віталі Вас і выказвалі сваё захапленне ў сувязі са шчаслівым завяршэннем Вашага палёту.

В. Ул. Церашкова. Дзякуй вялікае, дзякуй!

М. С. Хрушчоў. Да пабачэння, Валянціна Уладзіміраўна!

В. Ул. Церашкова. Да пабачэння, Мікіта Сяргеевіч!

19 чэрвеня ў 16 гадзін 48 мінут адбылася размова таварыша М. С. Хрушчова з касманавтам В. Ф. Быкоўскім пасля яго прыземлення.

Ніжэй прыводзіцца запіс гэтай размовы.

В. Ф. Быкоўскі. Мікіта Сяргеевіч, дазвольце

Вам далажыць: лётчык-касманавт падпалкоўнік Быкоўскі шчасліва прыземліўся на нашу родную зямлю. Траўм і ўдараў няма, адчуваю сябе выдатна.

М. С. Хрушчоў. Віншую Вас, Валерый Фёдаравіч, са шчаслівым завяршэннем такога бліскучага палёту і выказваю Вам падзяку, удзячнасць за тое, што Вы ўзвысілі нашу Радзіму сваім гераічным палётам. Гэта вялікі ўклад у нашу справу, у справу барацьбы за пабудову камунізма. Народ вельмі ганарыцца Вамі. Масква рыхтуе Вам дастойную сустрэчу.

Жадаю Вам здароўя, сіл, адпачываць. Калі прыляціце ў Маскву, сустрэнем Вас як героя.

В. Ф. Быкоўскі. Вялікае, вялікае Вам дзякуй, Мікіта Сяргеевіч!

М. С. Хрушчоў. Дазвольце павіншаваць з прыёмам Вас у члены партыі. Вы першы камсамалец, які быў прыняты ў партыю, калі знаходзіўся ў космасе.

В. Ф. Быкоўскі. Вялікае дзякуй Вам, Мікіта Сяргеевіч. Я апраўдаю давер'е партыі.

М. С. Хрушчоў. Голас у Вас вельмі бадзёры, так што я па голасу адчуваю, што ніякіх драпін Вы не маеце.

В. Ф. Быкоўскі. Усё выдатна, Мікіта Сяргеевіч.

М. С. Хрушчоў. Дзе Вы прыземліліся?

В. Ф. Быкоўскі. У Какэтэўскай вобласці.

М. С. Хрушчоў. Да пабачэння, чакаем Вас у Маскве.

В. Ф. Быкоўскі. Да пабачэння, Мікіта Сяргеевіч, усяго Вам добрага.

М. С. Хрушчоў. Да пабачэння. Усяго добрага.

Вучні 8-га класа Гродзенскай школы-інтэрната пачулі аб паспяховым прыземленні касманавтаў Валянціны Церашковай і Валерыя Быкоўскага на экскурсіі ў Мінску. Дружна апладыскавалі рэзультатам паспяховаму завяршэнню новых касмічных палётаў.

Фотахроніка БЕЛТА.

«РУСКІЯ ПАБІЛІ ЎСЕ РЭКОРДЫ»

ВАШЫНГТОН. Амерыка дзедалася аб паспяховым прыземленні герояў космасу — Валянціны Церашковай і Валерыя Быкоўскага. Уся краіна, друк, радыё, тэлебачанне працягваюць каменціраваць гэты бясспрыкладны подзвіг.

«Вітрына бліжэйшага да Белга дома газетна-часопіснага магазіна выглядае як геаграфічная карта Злучаных Штатаў. У гэтыя дні ўсю гэту велізарную газетную «карту» перасякаюць гіганцкія аншлагі, якія паведамляюць аб перамогах савецкіх касманавтаў: «На арбіце першая жанчына», «Чырвоны касманавт устанавіў новы суветны рэкорд па працягласці і даўжыні палёту», «Касмічная каманда пабіла ўсе рэкорды...»

Адпавяраховалі і небаскробная Амерыка салютуе новым героям космасу.

БАСТОН: Савецкая перамога на арбіце падірэслівае імклівыя тэмпы асваення космасу. Вялікі крок наперад. («Крысчэн сайенс манітор»).

ВАШЫНГТОН: Мы салютуем міс Валянціне Уладзіміраўне Церашковай — першай жанчыне, якая ўзялася ў космас. Яна прынесла вялікую славу і сабе, і сваёй Радзіме, і жанчынам... («Вашынгтон пост»).

Тутэйшы друк аднадушна прызнае, што Савецкі Саюз лідзіруе ў асваенні касмічнай прасторы. «Гэты сумесны палёт зноў паказвае, што Расія па крайняй меры на два гады ідзе наперадзе ЗША ў космасе», — піша штотыднёвік «Нью-суін».

Характэрна, што ў дні палёту «міс Валянціны» ў ЗША, бадай, упершыню сталі так шырока і пуб-

лічна параўноўваць становішча жанчыны ў савецкім і амерыканскім грамадстве. Вывады, паводле агульнага прызнання, не ў карысць ЗША. Рухнуў яшчэ адзін міф, які гаварыў аб «шчаслівым» лёсе амерыканцаў і аб незаздорнай долі рускіх жанчын.

«Зноў рускія паказалі, што яны ведаюць, як апраўдаць нас у прадастаўленні жанчыне роўных правоў у грамадстве. Мы павінны спыніць рабіць з нашых жанчын папярвых ляден». Гэта прызнанне пані Кларэ Люс — жонкі часопіснага караля Генры Люса.

С. ВІШНЕУСКІ.

Вялікая радасць

ТОКІО. Вялікая радасць: «Чайна» і «Ястраба», выканавышы ўсё аб'ём навуковых назіранняў у поўнай адпаведнасці з праграмай, паспяхова вярнуліся на зямлю, заявіла дэпутат ад сацыялістычнай партыі пані Наона Такада. Гэта цудоўна. Да майго захаплення ў сувязі з запускам у Савецкім Саюзе касмічнага карабля «Усход-6» з жанчынай - касманавтам Валянцінай Церашковай дабавілася яшчэ адна вялікая радасць. Мая сяброўка выканалала даверанае ёй заданне не толькі свайго ўрада, але і жанчын усяго свету. Яна зрабіла вялікі ўклад у справу пакарэння чалавекам космасу.

Урад ФРГ віншуе

БОН. Урад ФРГ вітае першую савецкую жанчыну - касманавта В. Церашкову і касманавта В. Бы-

коўскага ў сувязі з паспяховым касмічным палётам. З такой заявай на прэс-канферэнцыі, якая адбылася ў Боне, выступіў кіраўнік ведамства друку і інфармацыі пры ўрадзе ФРГ фон Хазе. Ад імя ўрада ён павіншаваў савецкіх касманавтаў з «выдатным дасягненнем».

Прывітанне рускай гаспадыні неба

КАІР. Вестна аб шчаслівым прыземленні савецкіх касманавтаў Валянціны Церашковай і Валерыя Быкоўскага маланкай абляцела сталіцу ААР. Грамадскасць краіны з захапленнем сустрэла новы трыумф савецкай навукі. Асаблівае захапленне выклікае палёт рускай «гаспадыні неба», як назвалі Валянціну Церашкову мясцовыя газеты.

Новы крок у навуцы

ЛОНДАН. «Касмічная дзяўчына Валя удачна прыземлілася», — гаворыць загаловак на ўсю першую паласу вячэрняй лонданскай газеты «Іўнінг стандарт», якая паведамляе аб паспяховым прыземленні савецкіх касманавтаў. Газета падірэслівае, што Быкоўскі ўстанавіў новы суветны рэкорд працягласці касмічнага палёту.

Дырэнтар абсерваторыі Лонданскага ўніверсітэта прафесар Алэн выказаў сваё захапленне паспяховым завяршэннем палёту савецкіх касманавтаў.

ЧУЖОЕ НЕБО

Л. ПАЧЫВАЛАЎ.

«Чужое неба і чужыя краіны радуюць нас толькі на вельмі кароткі час...»

К. ПАУСТОУСКІ.

ЗАНЕС мяне лёс у Дарвін. Маленькі змрочны ад непагадзі гарадок на самым краю Аўстраліі. З Ціморскага мора паўзуць полчышчы сталёных хмар і прасуюць зямлю, без перадыху змочваючы яе дажджом. У горадзе вісяць клубы пару, як у пральні.

Невялікая гасцініца на ўскраіне. Чысценькі нумар з правінцыяльнымі, у кветачках, штораў, з бібліяй на начным століку, з паветраным кандыцыянерам, з якога, як з разбітага акна, нясе вільготнай асенняй сцюжай. Тут я траціў дзень. Затрымаўся самалёт — з-за дрэннага падвор'я.

Я спускаюся ў хол. Нямногія жыхары атэля сядзяць за столікамі з непазітыўнымі шклянкамі і моўчкі глядзяць у расчыненыя вокны, завешаныя дрыготкай кісяля вадзяных струменяў. За імі ўсё губляе яркасць фарбаў і строгасць абрысаў. І недалёкае дрэва выглядае, як няясны адбітак на недапраўленай фатаграфіі.

— Шва? Віскі? — нахіляючыся нада мной пытае кельнер. Я ківаю галавой.

— Можна, гарэлка? — мякка настойвае ён, лічачы, відаць, што ў такое надвор'е застаецца толькі піць.

ВАС ШУКАЮЦЬ СВАЯКІ

КАЦ Зейдэль Шлемавіч, які жыве ў Валожыне, вул. Савецкая, 9, шукае сваю сястру ГОЛУБ Маліку Шлемаўну.

АЛЬШЭУСКАЯ Сцепаніда Антонаўна, ураджэнка вёскі Старая Гута Мінскай вобласці, якая жыве цяпер у г. Лунінец Брэсцкай вобласці, зав. 8 Сакавіка, 5, шукае свайго брата АЛЬШЭУСКАГА Івана Антонавіча, з якім разлучылася ў 1943 годзе ў адным з нямецкіх лагераў для перамяшчэння асоб на тэрыторыі цяперашняй Польскай Народнай Рэспублікі.

ГАРДЗЯЮК Анатоль Паўлавіч, які жыве ў Брэсцкай вобласці, у вёсцы Лышыцы, шукае брата ГАРДЗЕЮКА Міхаіла Паўлавіча, 1926 года нараджэння, ураджэнца вёскі Лышыцы Брэсцкай вобласці.

БЛЯЦЬКО Зінаіда Андрэўна, якая жыве ў г. Бабруйска, Берагава, 59, шукае сына БЛЯЦЬКО Вадзіміра Міхайлавіча, 1923 года нараджэння, які ў ліпені 1941 года быў вывезены фашысцкімі акупантамі ў Германію.

Чакаю ад цябе адказу...

ЛІСТ ДА БРАТА
РАШЭЦКАГА МАКСІМА
У БРАЗІЛІЮ

Дарагі мой брат Максім! Праз газету «Голас Радзімы» я даведалася аб тым, што ты жывеш у далёкай Бразіліі. Ты прасіў рэдакцыю адшукаць мяне. І вось я пішу гэтыя радкі.

Жыву цяпер адна ў сваім доме, тым самым бацькоўскім доме, з якога ты паехаў на чужыну. Мой муж Васіль Кузьміч Янкевіч памёр восем гадоў назад. Побач са мной у пасёлку жывуць мае сыны Васіль і Алег. Яны ўжо маюць свае сем'і, пабудавалі ўласныя дамы. Васіль працуе шафёрам у суседняй вёсцы Сінкевічы, а Алег — у мясцовым калгасе «Запаветы Ільіча». Жывуць яны добра.

Па старасці год я ўжо не працую. Праўленне калгаса выдзеліла мне прысядзібны зямельны ўчастак. Маю невялікі сад, уласную гаспадарку. Васіль і Алег дапамагаюць па гаспадарцы, часта наведваюць мяне.

Дарагі брат! Вельмі хочацца атрымаць ад цябе пісьмо, дзе дацца аб тваёй сям'і, аб тваім жыцці. Чаму ты маўчыш столькі часу? Многія нашы людзі, якія разам з табою выехалі за граніцу, вярнуліся на Радзіму. Твая сястра

Агаф'я ЯНКЕВІЧ.

Мой адрас: БССР, Брэсцкая вобласць, Лунінецкі раён, Радзігравіцкі сельсавет, пасёлак Чарабасова.

Дзіўна чуць тут рускае слова «гарэлка». Кельнер прыносіць бутэльку, каб прадеманстраваць мне. Па безгустоўнай лубачна-глянцавай зтыкетцы пабліскаюць цёмным іконным золатам царскія гербы. Стаіць надпіс: «Пер Смірноф». Пад ім крыху драбней па-англійску: «Асабісты пастаўшчык імператарскага двара. 1886—1917». А яшчэ ніжэй: «Лондан».

Я ўспамінаю, што ў маім нумары на століку ляжыць пачак канвертаў са штампам атэля. Вяртаюся ў нумар. Выбіраючы лісточкі больш сваяжышчых, знаходжу нечае пачатае пісьмо: «Дарагі Франк! Мне зноў не пашанцавала, і заўтра я еду на Мелвіл, у гэта камарынае пекла. Магчыма, я там знайду яго...» Дата чатырохдзённай даўнасці. Значыць, жыў у нумары да мяне.

Я пішу пісьмо. Потым іду на пошту. Ліўні вымылі з вуліц гарадка нават людзей. Трапілінае сонца паліць і скрозь хмары, але гарадок выглядае пасенняму азябышым і выклікае пачуццё тугі і непрыкаянасці.

Мне здаецца, што калі б нават неба было чыстым, калі б нават шалясцелі не струмені дажджу на вуліцах, а святочнае ўбранне бясклапотнага натоўпу, гэта ньючае пачуццё не знікла б.

У праёме вуліц на ўскраінах гарадка відаць затушаваныя туманам невыразныя контуры навакольных лясоў. Там пачынаецца дзікі край з непраходнымі балотамі, напоўненымі зямлямі і маскітамі джунглямі або камяністымі пустынямі, дзе ў пагодлівыя дні нямеюць на сонцы халодныя, як камень, архаічныя ігуаны і злавесна крычаць у цянінах белыя какаду. Туды паехаў з майго нумара ў атэлі чалавек, каб некага ці нешта там адшукаць. Магчыма, сваё шчасце.

Калісьці Дарвін заснавалі місіянеры і авантурысты, якіх гнала сюды надзея «схапіць удачу». І цяпер гэты край гэтак жа далёкі і неабжыты, як Аляска. І па-ранейшаму імпунуцца сюды абяздоленыя ў пошуках работы або спрытныя ў пагоні за нажывай.

ДЗВЕРЫ піўной расчынены перад стойкай бармена, як школьнікі за партай, горбячыся сядзяць на высокіх табурэтках плячыстыя людзі ў выгарэўшых каўбойках. У іх цёмныя, патрэсканыя, падобныя на абпалены каучук шы. Яны цягнуць з кубкаў піва.

Заходжу купіць цыгарэты. — Ну, значыць, прагнаў яе, а цяпер шкадуе... Як без жонкі?

— Дзіва што! Другую тут нават на скачках на выйграеш!

Я праціскаюся паміж імі, і адзін з іх непрыязна кідае мне ўслед:

— Яшчэ адзін новы...

Бармен, сыты і квадратны, як буфет з бутэлкамі за яго спіной, нехаця выгаворвае хлопцу, які працягвае да яго пусты піўны кубак:

— Хопці! Ніякіх крэдытаў! Гэтак я і сам пайду хутка на балота, як ты, душыць машкару...

Купіўшы цыгарэты, пытаю тых, што ля дзвярэй, як прайсці на пошту. Коротка тлумачаць, халодна аглядаючы мяне з галавы да ног.

Чую задуу нядобрае:

— Новы...

На пошце прыладжаю да канверта наклею з надпісам «Авія». Малады паштар, глянуўшы на адрас, без цікавасці пытае:

У вас у Маскве сваякі?

— Так.

— Як там, халодна цяпер?

— Вядома.

Ён прышчоўкае лязком — ці то ад жалю, што тут гора, ці то наадварот, і па яго твару прабягае цень думкі. Але рука прывычна праштампоўвае канверт і шпурляе ў скрынку стала — са мной скончана.

Я ўжо даўно прамок на ніткі і таму вяртаюся ў атэль не спяшаючыся. Скрозь мокрыя падшвы я адчуваю цяplo прагрэтых навечна бетонных пліт тратуара.

«Ці халодна цяпер у Маскве?», Напэўна, халодна. Масква цяпер белая, белая... І хросткі сніжок пад нагамі, і марозныя ўзоры на аконным шкле, і тонкія карункі зайнелых маскоўскіх бульвараў... Нічога тут гэтага і не ведаюць.

Раніцой прадзіравіць бо-там і нашым двары цаліну начнога снегу стары знаёмы паштальён, у якога ўнук збірае маркі. Чакаючы, жакуль адчыняць дзверы, ён, напэўна, са здзіўленнем будзе разглядаць доўгі вузкі канверт з незразумелымі паштовымі штампамі. Потым напросіць у маёй маці гэту марку і панясе дадому жоўты квадрацік паперы — малюсенькае акенца ў неведомы край, — на якім скача смешны заморскі звер — кенгуру ў цені баабабай. А маці будзе зноў і зноў перачытваць пісьмо і ўздыхаць, разумеючы і шкадуючы мяне.

НОЧЦУ мяне будзіць парцьце. Магчыма, паляцім сёння. У маленькім аўтобусе нас вя-

зуць па дарозе, уздоўж якой застылі ў дзікунскім танцы дзіўныя аўстралійскія дрэвы.

На аэрадроме мы чакаем адлёту тры гадзіны. У залу наганяюць прышліваю свежасць аддучыныя цэнтральнага кандыцыянера, і час ад часу праз іх чуецца аднекуль з чэрава зямлі трывожны гул, як водгук адзін хадзячых бур.

На святанні з нізкіх хмар нечакана выпадае чорным ценем вялікі самалёт і ідзе на пасаду. Па радыё аб'яўляюць, што прыбыў з Лондана.

У дзверы ўвальваецца мітуслівая і шумная публіка, расколваючы дрымотную цішыню залы. Даўгатварыя з выпрачымі кадыкамі мужчыны бегаюць па залах з паштартамі і анкетамі, гучна спрачаюцца адзін з адным, са злавесна абьякавымі таможнікамі. Ад таможнікаў мужчыны бягуць да сваіх жонак і зноў крычаць, драматычна ўскідаючы рукі і грозна пабліскаючы вачыма.

— Ох, ужо гэтыя эмігранты! — кідае на хаду дзяжурны на залу.

Побач са мной на канапу садзіцца чалавек. Шчокі яго параслі шчачнай, ад гэтага скуласты твар здаецца суровым і непрыступным, і нават дзіўна, што на гэтым твары раптам з'яўляецца прастадушная ўсмішка. Кароткімі, як куксы, пальцамі з жоўтымі скручанымі пазногцямі ён таропка дастае цыгарэту.

— Бог ты мой, няўжо ўсё задуу?

Уважліва паглядзеўшы на мяне збоку, раптам пытае нягучна:

— Вы не чулі, ці не патрабуюцца ў Дарвіне слесары? Я добры слесар. Я дваццаць гадоў працаваў... Мяне цанілі.

Ён з цяжкасцю падбірае англійскія словы, і ўсмішка яго становіцца бездапаможнай, як у працягнуўшага за міласцінай руку.

— Мне цяжка будзе з рыдлёўкай... Я ўжо не малады.

— Адкуль вы прыехалі?

— З Іспаніі. Са С'ера-Марэны...

— Надоўга?

Ён апускае вочы і не адказвае.

С'ера-Марэна! Якая прыгожая назва! С'ера-Марэна... Я не ведаю, горад гэта ці правінцыя, але адразу ж уяўляю сабе чамусьці бераг сніга мора і белыя дамы з аркадамі, і персікавыя дрэвы ў квенені, і прыемны, як прамень сонца, звон гітарнай струны... Паехаў чалавек са С'ера-Марэны. Значыць, не было яму там месца.

Нарэшце аб'яўляюць пасаду на наш самалёт.

— Жадаю вам удачы! — гавару на развітанне.

Ён абьякава пытае:

— Куды ляціце?

— Дадому.

— Дадому? — У яго ўздрываюць вочы.

Уходзячы я не бачу, але адчуваю яго погляд, які праводзіць мяне праз усю залу да самых дзвярэй.

Словы Эдзі АГНЯЦВЕТ Музыка Эдзі ТЫРМАНД

ВОЛЖСКАЯ ЧАЙКА

Прывячаецца Валянціне ЦЕРАШКОВАЙ

Над Волгай маленькая чайка зрабіла

Свой першы полёт у жыцці.

Над Волгай яна набірлася сіл.

Ляці, Валянціна, ляці!

Народжана Чайка для сініх абшараў.

Ёй сёння глядзець з карабля,

Як пасвяціца ўнізе маланкі і хмары,

Лілова кружыць Зямля.

Крылатая наша, савецкая зорка,

Красою зямною свяці!

На зайздрасць дзяўчатам Парыжа, Нью-Йорка

Ляці, Валянціна, ляці!

Ты бачыш матулю ў старым Яраслаўлі,

Як вобраз любімай Зямлі.

...Мы ведалі добра, — ты вярнешся ў славе,

А ноччу заснуць не магі...

Геройскія выраслі нашы дзяўчаты,

Найлепшых нідзе не знайсці!

Ты сееш разумнага Міру зярняты.

Ляці, Валянціна, ляці!

Калі ты вярнулася з далі далёкай

Да ўсіх чалавечых турбот,—

Ізноў адчуваеш душою глыбокай

Жыццё, як вялікі полёт.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЫВІЯ.

Па рускаму звычайу.

Мал. Г. АГАНОВА.

НАШ АДРАС
Мінск, Ленінскі праспект, 77,
Дом друку, Рэдакцыя газеты «Го-
лас Радзімы».